

ELŻBIETA GOŁĄBEK

Stan drzew pomnikowych w Świdnicy

The state of monumental trees in Świdnica

Katedra Ochrony Powierzchni Ziemi, Uniwersytet Opolski
Department of Land Protection, University of Opole
ul. Oleska 22, 45-052 Opole, Poland
e-mail: golabek@uni.opole.pl

Received: 22 July 2009, Accepted: 10 September 2009

ABSTRACT: The work analyses the condition of forty nine trees in Świdnica (in the Lower Silesian Voivodship). The listed trees in this town belong to eighteen species, half of which are native and half foreign to our flora. The vast majority are angiosperms. The majority of the listed trees at Świdnica are English Oak (*Quercus robur*), the rarest examples include Common Ash (*Fraxinus excelsior*), Silver Maple (*Acer saccharinum*), White Mulberry (*Morus alba*), False Acacia (*Robinia pseudoacacia*) and Dutch Elm (*Ulmus ×hollandica*). The majority (59.2%) of the trees are in good health, while 22.4% require urgent arboricultural work.

Key words: conservation state, dendrology, health state, protection of trees, tree monument

Wstęp

„Potężne, wspaniałe, stare drzewa podlegają ochronie prawnej jako pomniki przyrody. Czasem mają swoje imiona, czasem historię wspominającą dawne zdarzenia, ciekawą legendę skłaniającą do zastanowienia się nad przeszłością. Stare drzewa są nie tylko pomnikami naszej przyrody, ale i naszej kultury. Warto je ochraniać, warto je oglądać, warto o nich wiedzieć” (Andrzejewski 1994).

Polska należy do nielicznych krajów w Europie, gdzie zachowało się jeszcze dużo starych drzew (Pacyniak 1992). Najwięcej ich rośnie nie w lasach, a w zadrzewieniach śródpolnych i przydrożnych, przy domach i zagrodach, w miastach, a przede wszystkim w zabytkowych parkach i ogrodach podworskich (Harabin 1996). Okazałe drzewa zawsze odgrywały w życiu człowieka ważną rolę. Dawniej miały znaczenie przede wszystkim kulturowe, dziś dostrzega się także ich walor estetyczny, dużą rolę biocenotyczną oraz naukową (Gołąbek, Aleksandrowicz 2004). Wiele spośród starych drzew to pozostałości naturalnego środowiska przyrodniczego. Powinno się o nie dbać nie tylko z powodu roli, jaką pełnią, ale zwłaszcza dlatego, że powstanie kolejnego pokolenia okazałych drzew w obecnych warunkach jest bardzo utrudnione (Buliński 1999).

Niepowtarzalna wartość drzew pomnikowych, a jednocześnie coraz powszechniejsze i silniejsze oddziaływanie wszelkich uciążliwości antropogenicznych sprawiają, że koniecznie trzeba aktywnie je chronić, prowadząc prace zapobiegawcze i lecznicze (Siewniak 1988). Przy pielęgnacji starych drzew należy brać pod uwagę naturalne zmiany fizjologiczne zachodzące podczas procesu ich starzenia się, a zwłaszcza fakt, że rozkład starych, nieczynnych partii drzewa stanowi nieuchronny proces biologiczny (Szczepanowska 2001).

Wzrastające wciąż zagrożenie dla pomników natury stwarza konieczność pilnego podejmowania wszelkich działań umożliwiających ich ochronę (Kasprzak 2005). Wśród pomników przyrody zdecydowanie najliczniejszą kategorię (94.4%) stanowią drzewa – pojedyncze okazy lub grupy i aleje (Główny Urząd Statystyczny 2008). Jednak niewiele wiemy na temat ich kondycji a także dynamiki zmian zdrowotności.

W prezentowanej pracy przedstawiono metodykę oraz wyniki oceny stanu drzew pomnikowych rosnących na terenie Świdnicy. Celem autorki jest zwrócenie uwagi na zagadnienie kondycji drzew pomnikowych rosnących w jednym z najbardziej zdegradowanych środowisk, jakim jest środowisko miejskie. Podobne prace prowadzone na obszarze innych miast (zróżnicowanych pod względem stopnia antropopresji) pozwolą na wyciągnięcie ogólnych wniosków.

Obszar i obiekty badań, zastosowane metody

Badaniami (przeprowadzonymi w 2007 roku) objęto wszystkie 49 drzew – pomników przyrody rosnących w Świdnicy (województwo dolnośląskie). Świdnica leży nad Bystrzycą i jest jednym z większych oraz ważniejszych miast na Dolnym Śląsku. Jeszcze do niedawna Świdnica była dużym ośrodkiem przemysłowym charakteryzującym się znacznym zanieczyszczeniem środowiska. Jednak wskutek upadku wielu zakładów, ograniczenia wielkości produkcji oraz prowadzenia polityki ekologicznej, stan środowiska systematycznie się poprawia.

Do oceny stanu zdrowotnego pomników wykorzystano dwunastostopniową skalę (Wika, Włoch 1994; tab. 1): stan jest dobry, jeżeli suma punktów dla pnia i korony nie przekracza 3, zły – jeżeli mieści się w granicach od 4 do 7, i bardzo zły, gdy przekracza 7 punktów. Za zranienie przyjmuje się uszkodzenie mechaniczne pnia w postaci zdercia kory i łyka sięgające do miazgi (kambium) i głębiej, a jego szerokość określa się prostopadłe do osi pnia w miejscu, gdzie prawa i lewa krawędź zranienia czy kalusa są najbardziej od siebie oddalone.

Stan zachowania badanych obiektów oceniono na podstawie skali opracowanej przez Kubackiego i Zbrońskiego (1989). Autorzy ci przyjęli następujące zasady oceny:

- dobra – obiekt nie wymaga aktualnie żadnych zabiegów;
- zadowolająca – należałoby wykonać jedynie niewielkie zabiegi pielęgnacyjne;
- zła – zachodzi konieczność wykonania przy nich natychmiastowych zabiegów pielęgnacyjnych i leczniczych (często łącznie z zabiegami chirurgicznymi);
- bardzo zła – drzewa nie należy już leczyć, a jedynie zachować je ze względów szczególnych.

W trakcie badań zmierzono obwody pni drzew na wysokości 1.3 m od powierzchni gruntu. Wyniki badań terenowych zamieszczono w tabeli (tab. 2).

Wyniki

W grupie badanych drzew stwierdzono występowanie 18 gatunków. Były to: *Quercus robur* (34.8%), *Platanus ×hispanica* ‘Acerifolia’ (8.2%), *Taxus baccata* (6.1%), *Acer platanoides* (6.1%), *Fagus sylvatica* (4.1%), *Aesculus hippocastanum* (4.1%), *Acer pseudoplatanus* (4.1%), *Tilia cordata* (4.1%), *Tilia tomentosa* (4.1%), *Ginkgo biloba* (4.1%), *Pinus nigra* (4.1%), *Thuja plicata* (4.1%), *Fraxinus excelsior* (2.0%), *Acer saccharinum* (2.0%), *Morus alba* (2.0%), *Robinia pseudoacacia* (2.0%), *Populus nigra* (2.0%) i *Ulmus ×hollandica* (2.0%). Zdecydowanie najliczniej reprezentowanym gatunkiem był *Quercus robur*, natomiast najmniejszy udział (po jednym egzemplarzu) miały *Fraxinus excelsior*, *Acer saccharinum*, *Morus alba*, *Robinia pseudoacacia*, *Populus nigra* oraz *Ulmus ×hollandica*.

Okazy reprezentujące rośliny okrytozalążkowe stanowiły aż 81.6% (14 gatunków) badanej grupy pomników. Udział drzew rodzimych wyniósł 65.3% (9 gatunków), a obcych 34.7% (9 gatunków).

Wśród badanych drzew szczególną uwagę zwracają dwa egzemplarze *Platanus ×hispanica* ‘Acerifolia’ rosnące na terenie parków (nr 18 i 21, tab. 2). Wyróżniają się one znacznymi rozmiarami pni (552 i 475 cm) a także bardzo rozłożystymi koronami.

Platanus ×hispanica ‘Acerifolia’ jest drzewem, które bardzo dobrze rośnie w warunkach Europy Środkowej. Dorasta tu do ponad 35 m wysokości oraz 10 m obwodu pnia (Tomusiak, Zarzyński 2008). Doskonale znosi warunki miejskie i rejonów przemysłowych. Jest to długowieczne drzewo, odporne na suche powietrze oraz zanieczyszczenia atmosfery. Wymaga jednak dużo miejsca do rozwoju szerokiej korony (Seneta, Dolatowski 2008).

Na terenie miasta Opola, wśród 24 drzew pomnikowych, aż 11 egzemplarzy to okazy *Platanus ×hispanica* ‘Acerifolia’ (Gołąbek 2006).

Ciekawe są również drzewa dwu kolejnych obcych gatunków, *Ginkgo biloba* i *Thuja plicata* (nr 38 i 42, tab. 2), które rosną na terenie szkoły. Okazy te, oprócz obwodów pni (250 i 278 cm), wyróżniają się dobrym stanem zdrowotnym. *Ginkgo biloba* to drzewo odporne na zanieczyszczenia powietrza i długowieczne – żyje do 2000 lat (Seneta, Dolatowski 2008). W Polsce dorasta do 31 m wysokości i 400 cm obwodu (Pacyniak 1992). Natomiast *Thuja plicata* to najwyższy gatunek żywotnika (w ojczyźnie do 60 m wysokości) i długowieczny – żyje do około 1000 lat (Seneta, Dolatowski 2008).

Z przeprowadzonych badań wynika, że ponad połowę (59.2%) stanowiły obiekty w dobrej kondycji zdrowotnej. Udział drzew w złym stanie zdrowotnym wynosił 36.7%, natomiast w bardzo złym 4.1%. Pomniki w najgorszej kondycji – *Quercus robur* i *Pinus nigra* (nr 12 i 40, tab. 2) rosną przy szkołach. Odnotowano u nich liczne zranienia pnia oraz sporą liczbę ułamanych i uschniętych gałęzi. Nienajlepszą zdrowotnością charakteryzują się również drzewa rosnące wśród zabudowań.

W grupie drzew nagozalążkowych stwierdzono 66.7% obiektów w stanie dobrym, 22.2% w złym i 11.1% w bardzo złym. W przypadku drzew okrytozalążkowych wielkości te wynosiły odpowiednio: 57.5%, 40.0% oraz 2.5%. Udział pomników w dobrej kondycji zdrowotnej był większy (około 10%) w grupie drzew nagozalążkowych.

Wśród obiektów reprezentujących gatunki rodzime stwierdzono obecność 65.6% pomników w stanie dobrym, 31.3% w złym i 3.1% w bardzo złym. W odniesieniu do gatunków obcych wartości te wynosiły odpowiednio: 47.1%, 47.1% oraz 5.8%. Udział pomników w dobrej kondycji zdrowotnej był większy (około 20%) w grupie drzew rodzimych.

Najwięcej było drzew (53.1%), których pnie posiadały pojedyncze zranienia lub kilka zranień łącznie do 10 cm obwodu. U 12.2% obiektów nie odnotowano zranień, natomiast u 2.1% stwierdzono zranienia stanowiące 50-75% obwodu.

Obserwacja koron wykazała, że najwięcej było drzew (36.7%) z 15-25% uszkodzeniami. U 4.1% pomników nie odnotowano ubytków, natomiast 2.0% posiadało korony uszkodzone w ponad 75%.

Na podstawie badań stwierdzono również, że 34.7% drzew nie wymaga aktualnie żadnych zabiegów (stan

zachowania dobry), przy 42.9% należałoby wykonać jedynie niewielkie zabiegi pielęgnacyjne (stan zachowania zadowalający), a przy 22.4% zachodzi konieczność wykonania natychmiastowych zabiegów pielęgnacyjnych i leczniczych, często łącznie z zabiegami chirurgicznymi (stan zachowania zły). Do ostatniej grupy drzew należą okazy oznaczone numerami 2, 12, 13, 20, 22, 27, 32, 37, 40, 44 i 46 (tab. 2).

Podsumowanie

W Polsce zachowało się jeszcze dużo starych drzew, jednak niewiele wiemy na temat ich kondycji oraz dynamiki zmian zdrowotności. Dlatego też autorka podjęła badania, których celem było zwrócenie uwagi na zagadnienie stanu drzew pomnikowych rosnących w jednym z najbardziej zdegradowanych środowisk, jakim jest środowisko miejskie. W publikacji zaprezentowano metodykę oraz wyniki badań przeprowadzonych na terenie Świdnicy. W efekcie analiz stwierdzono, że:

- w grupie badanych drzew (49 sztuk) występowało 18 gatunków. Zdecydowanie najliczniej reprezentowany był *Quercus robur* (34.8%). Okazy reprezentujące rośliny okrytozalążkowe stanowiły aż 81.6% (14 gatunków). Udział drzew rodzimych wynosił 65.3% (9 gatunków), a obcych 34.7% (9 gatunków);
- drzew w dobrym stanie zdrowotnym było 59.2%, w złym 36.7%, natomiast w bardzo złym 4.1%. Dwa pomniki w najgorszej kondycji – *Quercus robur* i *Pinus nigra* rosną przy szkołach. Nienajlepszą zdrowotnością charakteryzują się również drzewa rosnące wśród zabudowań;
- udział pomników w dobrej kondycji zdrowotnej był większy o około 10% w grupie drzew nagozalążkowych i o około 20% w grupie drzew rodzimych;
- w odniesieniu do 22.4% pomników (11 drzew) wskazano konieczność wykonania pilnych zabiegów konserwatorskich.

Dopiero podobne prace prowadzone na obszarze innych miast (zróznicowanych pod względem stopnia antropopresji) pozwolą na wyciągnięcie ogólnych wniosków.

Podziękowania

Autorka składa serdeczne podziękowania Pani mgr Marcie Furman za pomoc w zbieraniu materiałów do publikacji.

Literatura

- ANDRZEJEWSKI R., 1994. Pomnikowe drzewa. Parki Narodowe 2: 9-10.
- BULIŃSKI M., 1999. Pomnikowe drzewa i krzewy w nowoczesnej ochronie przyrody. Internetowy Magazyn Przyrodniczy Salamandra 10. <http://www.salamandra.org.pl/magazyn/b10a04.html>.
- GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY, 2008. Ochrona Środowiska. Informacje i opracowania statystyczne. Warszawa.
- GOŁĄBEK E., ALEKSANDROWICZ M., 2004. Ocena wieku i stanu zdrowotnego drzew pomnikowych na Obszarze Chronionego Krajobrazu Bory Niemodlińskie. Studia i Monografie 350. Uniwersytet Opolski, Opole.
- GOŁĄBEK E., 2006. Conservation state of trees – nature monuments in the Opole city. Opole Scientific Society, Nature Journal 39: 61-68.
- HARABIN Z., 1996. Ochrona drzew pomnikowych w Polsce. Komunikaty Dendrologiczne 2/24: 5-12.
- KASPRZAK K., 2005. Ochrona pomników przyrody. Zasady postępowania administracyjnego. Wydawnictwo Abrys, Poznań.
- KUBACKI M., ZBRÓŃSKI K., 1989. Raport o stanie drzew pomnikowych w woj. piotrkowskim. Komunikaty Dendrologiczne 10: 3-15.
- PACYNIAK C., 1992. Najstarsze drzewa w Polsce. Przewodnik. Wydawnictwo PTTK „Kraj”, Warszawa.
- SENETA W., DOLATOWSKI J., 2008. Dendrologia (wyd. 4). Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- SIEWNIAK M., 1988. Ochrona drzew pomnikowych. Komunikaty Dendrologiczne 7: 3-15.
- SZCZEPANOWSKA H. B., 2001. Drzewa w mieście. Wydawnictwo Hortpress, Warszawa.
- TOMUSIAK R., ZARZYŃSKI P., 2008. Najstłynniejsze drzewa Polski. Platan z Nieborowa. Las Polski 17: 17.
- USTAWA O OCHRONIE PRZYRODY z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dziennik Ustaw 92, poz. 880).
- WIKI S., WŁOCH W. (red.), 1994. Aleja Husarii Polskiej z alejami bocznymi na tle rezerwatu Łęczczak w Kotlinie Raciborskiej. Dyrekcja Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, Rudy Wielkie.

Tabela 1 – Table 1
Stan zdrowotności drzew (według Dudy)
State of health of trees (after Duda)

Stopień uszkodzenia Degree of damage	Wielkość uszkodzenia Extent of damage		Uwagi Notes
	Pień (S) Trunk (S)	Korona (K) Crown (C)	
0	Nieuszkodzone kambium i fellogen Cambium and phellogen undamaged	Bez uszkodzeń No damage	Przyrost nowego słoja drewna i łyka w całym obwodzie drzewa New wood growth and phloem rings in the whole tree girth
1	Pojedyncze zranienie lub kilka zranień łącznie do 10 cm obwodu Single injury or several injuries together up to 10 cm of girth	Do 15% korony, obumarłe 1-2 gałęzie lub konary o obwodzie u podstawy ponad 5 cm Up to 15% of tree crown, withered 1-2 branches or boughs, girth at base exceeding 5 cm	Pęknięcia mrozowe, uszkodzenia mechaniczne, niezabliźnione zabitki w pniu do 10 cm Frost cracks, mechanical injuries, unscarred corks in the trunk up to 10 cm
2	Zranienia 10-25% obwodu pnia Injuries in 10-25% of trunk girth	15-25%, więcej niż 2 uszkodzone konary 15-25%, more than 2 injured boughs	Co najmniej $\frac{3}{4}$ obwodu pnia pełni funkcje przewodzące w drewnie i łyku At least $\frac{3}{4}$ of trunk girth functions as a conductor in wood and phloem
3	Zranienia 25-50% obwodu pnia Injuries to 25-50% of trunk girth	25-50%	Funkcje kambium zachowane w co najmniej $\frac{1}{2}$ obwodu pnia Cambium functions preserved in at least $\frac{1}{2}$ of trunk girth
4	Zranienia 50-75% obwodu pnia Injuries to 50-75% of trunk girth	50-75%	Co najmniej $\frac{1}{4}$ obwodu pnia pełni funkcje przewodzące At least $\frac{1}{4}$ of trunk girth functions as a conductor
5	Zranienia ponad 75% obwodu pnia Injuries to more than 75% of trunk girth	Powyżej 75% More than 75%	Mniej niż $\frac{1}{4}$ obwodu pnia pełni funkcje przewodzące Less than $\frac{1}{4}$ of trunk girth functions as a conductor

Tabela 2 – Table 2
Wyniki badań pojedynczych drzew – pomników przyrody w Świdnicy
Research results for single trees – monuments of nature in Świdnica

Numer drzewa Tree number	Gatunek Species	Położenie Location	Obwód na wys. 1.3 m (cm) Girth at the height of 1.3 m (cm)	Stopień uszkodzenia Degree of damage		Stan zdrowotny State of health	Stan zachowania Conservation state
				Pień Trunk	Korona Crown		
1	<i>Quercus robur</i>	Park Młodzieżowy	364	1	1	Dobry Good	Dobry Good
2	<i>Quercus robur</i>	Park Młodzieżowy	359	3	3	Zły Poor	Zły Poor
3	<i>Quercus robur</i>	Park Młodzieżowy	366	1	1	Dobry Good	Dobry Good
4	<i>Quercus robur</i>	Park Młodzieżowy	361	1	1	Dobry Good	Dobry Good
5	<i>Quercus robur</i>	Park Młodzieżowy	394	1	3	Zły Poor	Zadowalający Satisfactory
6	<i>Quercus robur</i>	Park Młodzieżowy	369	2	1	Dobry Good	Zadowalający Satisfactory
7	<i>Quercus robur</i>	Park Młodzieżowy	373	0	2	Dobry Good	Dobry Good
8	<i>Quercus robur</i>	Park „Strzelnica”	347	1	3	Zły Poor	Zadowalający Satisfactory
9	<i>Quercus robur</i>	Park „Strzelnica”	395	0	1	Dobry Good	Dobry Good
10	<i>Quercus robur</i>	Park przy ul. Sikorskiego	386	1	2	Dobry Good	Zadowalający Satisfactory

11	<i>Quercus robur</i>	ul. Jagiellońska 30	353	1	3	Zły Poor	Zadowolający Satisfactory
12	<i>Quercus robur</i>	ul. Jagiellońska 30	402	3	5	Bardzo zły Very poor	Zły Poor
13	<i>Quercus robur</i>	ul. Jagiellońska 30	367	3	2	Zły Poor	Zły Poor
14	<i>Quercus robur</i>	Park przy ul. Pionierów	409	1	2	Dobry Good	Zadowolający Satisfactory
15	<i>Quercus robur</i>	ul. Okrężna 30	391	0	1	Dobry Good	Dobry Good
16	<i>Quercus robur</i>	ul. Śląska 49	357	2	0	Dobry Good	Dobry Good
17	<i>Quercus robur</i>	ul. Nauczycielska 2	361	1	2	Dobry Good	Zadowolający Satisfactory
18	<i>Platanus ×hispanica</i> 'Acerifolia'	Park przy ul. Sikorskiego	552	1	2	Dobry Good	Zadowolający Satisfactory
19	<i>Platanus ×hispanica</i> 'Acerifolia'	Skwer przy ul. Żeromskiego	321	0	2	Dobry Good	Dobry Good
20	<i>Platanus ×hispanica</i> 'Acerifolia'	ul. Kliczkowska 2	416	2	2	Zły Poor	Zły Poor
21	<i>Platanus ×hispanica</i> 'Acerifolia'	Park Młodzieżowy	475	1	3	Zły Poor	Zadowolający Satisfactory
22	<i>Taxus baccata</i>	Pl. Pokoju 6	202	2	3	Zły Poor	Zły Poor
23	<i>Taxus baccata</i>	ul. Okrężna 30	254	1	1	Dobry Good	Dobry Good
24	<i>Taxus baccata</i>	Park Młodzieżowy	112, 107, 109, 69	1	2	Dobry Good	Zadowolający Satisfactory
25	<i>Acer platanoides</i>	Skwer przy pl. św. Małgorzaty	279	1	1	Dobry Good	Dobry Good
26	<i>Acer platanoides</i>	Park Centralny	324	1	1	Dobry Good	Dobry Good
27	<i>Acer platanoides</i>	ul. Wrocławska, bulwar nad rzeką Bystrzycą	340	2	2	Zły Poor	Zły Poor
28	<i>Fagus sylvatica</i> 'Atropunicea'	Park przy ul. Sikorskiego	374	1	2	Dobry Good	Zadowolający Satisfactory
29	<i>Fagus sylvatica</i>	Park „Strzelnica”	389	1	1	Dobry Good	Dobry Good
30	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Park Centralny	362	1	3	Zły Poor	Zadowolający Satisfactory
31	<i>Aesculus hippocastanum</i>	ul. Kraszewicka 60	406	1	2	Dobry Good	Zadowolający Satisfactory
32	<i>Acer pseudoplatanus</i>	ul. Kościelna 32	276	2	3	Zły Poor	Zły Poor
33	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Park między ul. Saperów a ul. 1 Maja	288	1	2	Dobry Good	Zadowolający Satisfactory
34	<i>Tilia cordata</i>	Park „Strzelnica”	417	1	1	Dobry Good	Dobry Good
35	<i>Tilia cordata</i>	Park Centralny	378	2	1	Dobry Good	Zadowolający Satisfactory
36	<i>Tilia tomentosa</i>	Przedszkole nr 1, pl. św. Małgorzaty	356	2	2	Zły Poor	Zadowolający Satisfactory
37	<i>Tilia tomentosa</i>	ul. Niecała 2	304	2	3	Zły Poor	Zły Poor
38	<i>Ginkgo biloba</i>	ul. Jagiellońska 27	250	1	2	Dobry Good	Zadowolający Satisfactory
39	<i>Ginkgo biloba</i>	Park Młodzieżowy	186	0	1	Dobry Good	Dobry Good
40	<i>Pinus nigra</i>	ul. Traugutta 7	276	4	4	Bardzo zły Very Poor	Zły Poor
41	<i>Pinus nigra</i>	Park Młodzieżowy	337	1	3	Zły Poor	Zadowolający Satisfactory
42	<i>Thuja plicata</i>	ul. Jagiellońska 27	278	1	2	Dobry Good	Zadowolający Satisfactory

43	<i>Thuja plicata</i>	Park Młodzieżowy	193	2	0	Dobry Good	Dobry Good
44	<i>Fraxinus excelsior</i>	Park „Strzelnica”	363	2	3	Zły Poor	Zły Poor
45	<i>Acer saccharinum</i>	ul. Równa 11	322	0	2	Dobry Good	Dobry Good
46	<i>Morus alba</i>	ul. Kościelna 32	258	2	3	Zły Poor	Zły Poor
47	<i>Robinia pseudoacacia</i>	ul. Komunardów 2	328	1	3	Zły Poor	Zadowolający Satisfactory
48	<i>Populus nigra</i>	ul. Kliczkowska 30	514	2	2	Zły Poor	Zadowolający Satisfactory
49	<i>Ulmus ×hollandica</i>	ul. Niecała 2	332	1	1	Dobry Good	Dobry Good